

Våga – en rapport om högre utbildning

Förord:

Att ha en hög utbildningsnivå är givetvis viktigt för att ett land ska bli framgångsrikt. Det är naturligtvis också viktigt för den enskilde individen att kunna ha möjlighet att använda sin egen potential och utveckla sig själv. Med detta som bakgrund ser vi i Moderata Ungdomsförbundet att den svenska utbildningspolitiken med avseende på högre utbildning har klara brister. I denna rapport vill vi ge vår syn på den högre utbildningen.

Moderata Ungdomsförbundet är och ska fortsätta vara en kraftfull aktör i denna fråga och i debatten om den högre utbildningens utveckling.

Tyresö 2004-08-29

Fredrik Saweståhl

Förbundsstyrelseledamot

Del 1 Högre Utbildning och Forskning:

Våga kasta ut politiken från den högre utbildningen

Vid en jämförelse med hur andra länder fungerar är Sverige ofta ett undantag. De flesta skillnader mellan Sverige och omvärlden kan lätt förklaras med att vi haft socialdemokratiska regeringar i 63 av de senaste 72 åren. En direkt följd av detta är att vi dras med ett trist historiskt bagage i form av politisk kläffing som gör sig påmind på de flesta områden i samhällslivet, så även inom den högre utbildningen.

Den politiska styrningen av universitet och högskolor har ökat allt mer de senaste åren. Vilket inte minst syns i det faktum att vår socialdemokratiska regering, med utbildningsminister Tomas Östros i spetsen, satt i system att utse gamla avdankade socialdemokratiska pampar att sitta i styrelserna för landets universitet och högskolor. Faktum är att majoriteten av alla styrelseordföranden på högskolor och universitet är socialdemokrater. Detta är naturligtvis inte bra. När allt fler politiker, som oftast helt saknar akademiska meriter, hamnar i ledande positioner i den akademiska världen riskeras naturligtvis den akademiska friheten. Vilket i sin tur riskerar att försätta Sverige i ett än sämre läge i den internationella konkurrensen vad gäller forskning, utveckling och företagande.

Det är en uppenbar risk att den fria forskningen kringskärs av att politiker har för stort inflytande över hur universitet och högskolor styrs. All forskning är beroende av att få resurser och anslag från något håll och när styrelserna för universitet och högskolor består till största delen av politiker, blir också forskningen beroende av att hålla sig väl med politikerna. Forskningen och även naturligtvis utbildningen anpassas till maktens agenda. Forskningsresurser och utbildningsanslag riktas till politiskt korrekt opportunist. Vi kan se det överallt inom den högre utbildningen och forskningen, några exempel är alla forskare och all utbildningstid som ägnas åt feminism, genusteorier och allt som har med den socialdemokratiska välfärdsstaten att göra. En sak är dock säker Sverige får vare sig fler företag eller bättre tillväxt, som kan ge oss välfärd, av professorer i genusteori, regionalt inriktad förvaltningsforskning eller offentlig förvaltning eller andra ämnen som faller den socialdemokratiska makteliten och deras stödtrupper i den yttersta vänstern på läpparna.

Sverige är det enda landet i EU och i den demokratiska världen som har en majoritet av politiker eller politiskt tillsatta styrelseledamöterna på universitet och högskolor. En unik position som det inte finns anledning att vara stolt över eller slå vakt om. Det är dags att vända den här utvecklingen. Den högre utbildningen i Sverige skulle må bra av att slippa undan en hel del av den styrning den utsätts för av den socialdemokratiska regeringen.

Det naturliga vore att universitet och högskolor får vara fria från allt för mycket politiska styrning. Fri forskning och fria universitet och högskolor är en grundpelare i en öppen och liberal demokrati, så ser det ut i de andra EU-länderna och i USA, så varför kan inte Sverige fungera så. Det enda rimliga är naturligtvis att universitet och högskolorna, forskare, studenter, rektorer och så vidare, själva fick ett betydligt större inflytande över vilka som ska leda arbetet och sitta i deras styrelser.

Vi är övertygade om att Sverige behöver en politik för forskning och högre utbildning som gör det möjligt för oss att återta en mer framskjuten position i världen. En politik som genererar nya kunskaper och i slutändan mer tillväxt för landet. I våra ögon handlar det då om att på alla punkter göra universitet och högskolor betydligt mer självständiga. Sverige behöver en politik för högre utbildning där politikerna i stort kastas ut från universitet och högskolor.

Vi vill se en utveckling där fler och fler universitet och högskolor tar sig loss från det statliga garnet. Det är inte särskilt bra vare för sig för utbildningskvalitet eller forskning att konkurrensen mellan svenska lärosäten är så liten då de allra flesta är statligt ägda. Alternativa driftsformer i form av stiftelser eller företag och annat ska uppmuntras. Vilket gör den högre utbildningen ännu mer fristående från politiken än om de bara utser sina egna styrelser och sin ledning som nämnts ovan.

En friare forskning är också eftersträvansvärd och möjlig att uppnå. Dagens system där det politiskt korrekta svassandet framför regeringspartiet är det som premieras och belönas kan inte fortsätta. Dessvärre kommer det att se ut på det sättet så länge vi har en socialdemokratisk regering som strävar efter ett eget monopol på forskning. Vi vill att universitet och högskolor ska få betydligt friare händer i att söka resurser på annat håll. Vi är övertygade om att forskningen i Sverige skulle kunna klättra högre upp på den internationella rankinglistan om systemet öppnades upp. Vi vill se att svenska och utländska företag tar ett betydligt större intresse i och ansvar för forskning. Att sponsra och donera till forskning ska i vår vision bli avdragsgillt så att både företag och privatpersoner kan bidra till den kvalitetshöjning av forskningen som behövs.

Våga vara högskola

En fråga som länge tagit ett stort utrymme, åtminstone i den lokala debatten på många platser i landet gäller frågan om vad lärosäten ska heta. Idag heter de högskola eller universitet. De städer som har en högskola jobbar ofta hårt för att det ska få byta namn till universitet. Det kan vi till exempel se i Sundsvall och Östersund där de länge kämpat för att göra Mitthögskolan till universitet, vilket de dessvärre också fått löfte av regeringen att få uppnå 2005, mer om det nedan. Utöver det pågår samma kampanj i Gävle, Falun-Borlänge, Malmö och Västerås-Eskilstuna där Mälardalens Högskola ligger. Vi delar dock inte denna syn. Det handlar nämligen inte bara om att helt enkelt byta namn det handlar om innehåll, inriktning och kvalitet.

Den stora skillnaden mellan en högskola och ett universitet är graden av satsningen på forskning samt att kvalitetsnivån och omspanningen på utbildningen. Ett universitet, vilket ligger i själva namnet, ska vara universellt vilket innebär att det ska erbjuda grundutbildning och forskning inom hela spektrat av ämnen, eller åtminstone ha en bred variation av utbildningar och fakulteter. Något som en högskola inte alls behöver ha. Anslagen till forskning delas mellan universiteten, vilket gör att statliga forskningsresurser som annars skulle ha gått till Lund, Uppsala och de andra befintliga universiteten nu måste delas på ännu fler eftersom vi de senaste åren sett en utveckling där tidigare högskolor getts status som universitet. Det vore konstigt om detta inte får till följd att forskningen blir lidande. Redan idag kan vi se hur svensk forskning fått ett sämre rykte internationellt, och citeras därför betydligt mer sällan än tidigare i internationella forskningstidskrifter. En utveckling som inte kan få fortsätta. Vi vill vända den utvecklingen och låta universitet och högskolor i mycket större utsträckning styra över resursfördelning.

Storleken på dagens anslag beror dels på hur många studenter lärosätet har samt hur många som klarar kurserna. Vilket direkt inbjuder till fusk. För några år sedan så blev högskolorna i Luleå, Kalmar, Växjö och Örebro universitet. 2003 uppdagades det att Luleå Universitet hade godkänt 144 tentamen i mekanik utan att ens ha rättat de inlämnade resultaten. Detta för att inte gå miste om 200 000 kronor i anslag. Ett sådant beteende kan aldrig vara rätt. Mitthögskolan fick så sent som för tre år sedan tillbaka examinationsrätten i nationalekonomi (fråntogs 1998). I december 2002 ansågs den inte heller hålla tillräcklig kvalitet för att få ett vetenskapsområde inom humaniora och samhällsvetenskap. De senaste åren har de också fått ställa in flera kurser och utbildningsprogram för

att motsträviga studenter vägrar anpassa sig efter politiska beslut och söka sig till en regional högskola i Norrland. Problem som skulle kunna nå sin lösning genom att låta universitet och högskola ta större ansvar.

Att ett universitet inte klarar kvalitetskraven ger inte bara en urholkning av universitetsstämpeln, utan är även ett hot mot framtidens Sverige som kommer att få studenter som får en dålig utbildning, och en forskning som riskerar att inte nå internationell standard.

Det viktigaste måste ändå vara att universiteten och högskolorna kan garantera kvaliteten på utbildningen. Studenter och arbetsgivare måste kunna veta vad en utbildning vid ett universitet ger, annars blir det som att köpa grisen i säcken. Då är det bättre att skynda långsamt och veta att högskolan klarar av sin uppgift och inte låta regionalpolitik styra. Det ger förtroende och värdighet. Det är inte särskilt märkligt att vi i ett litet land som Sverige inte kan ha ett universitet i varje buske. Vi har vare sig de ekonomiska resurserna eller tillgången till tillräckligt många kompetenta lärare och annan personal. Vi vill stoppa utvecklingen mot att göra fler och fler högskolor till universitet. Vi vill inte bidra till att ytterligare urholka universitetsstämpeln eller utbildningskvaliteten i Sverige. Vi är övertygade om att det vore bättre att de universitet som idag finns fokuserad på att uppnå den kvalitet som ligger i universitetsstämpeln, och att landets högskolor istället ser till att fokusera på att uppnå en mycket hög kvalitet inom olika områden. I vår vision har alla högskolor valt att nischas in sig mot olika specialiteter där de håller en hög kvalitet och kan nå stora framgångar. Detta skulle givetvis höja statusen på högskolorna och locka till sig studenter som i så fall kan läsa sitt förstahandsval på en högskola istället för att känna det som att de kommit in på en andrahandsutbildning. Nischade högskolor skulle också kunna bidra till en bättre forskning på just det nischade området och till lokal och regional tillväxt genom att locka till sig företag inom det nischade området, så kallade kluster.

Våga utbilda dig

Det räcker dock inte med att bara göra universiteten och högskolorna friare vad gäller forskning och resursfördelning vi vill också ge dem möjlighet att utforma antagningen efter eget huvud. I dag är så gott som all antagning i till högskolor och universitet centraliserad, den utvecklingen vill vi vända. Vi menar att det vore betydligt bättre om varje högskola och varje universitet själva fick utforma de antagningskrav som ska gälla på respektive lärosäte. Det är trots allt de som erbjuder utbildningen och de som rimligen borde ha en större kunskap om vad som krävs för att klara den och vad som då är rimligt att kräva i förkunskaper av de blivande studenterna. Vi anser att det är direkt olämpligt att låta politiker, som helt saknar kunskap och kompetens på området, bestämma hur antagning ska gå till och vilka krav som ska ställas.

Med all säkerhet skulle det faktum att universitet och högskolor själva fick styra över antagningsprocessen inte leda till kaos. Vi skulle inte få en utveckling där alla hade egna jättekomplicerade system. Det är nämligen kontraproduktivt. Tvärtom är den rimliga utvecklingen att antagningen även i universitetens och högskolornas egen regi blir något så när standardiserad och klart förutsägbar eftersom det gynnas alla inblandade parter. En mycket trolig utveckling är att olika antagningsprov får ett större utrymme vid sidan av betygsintagningen från gymnasiet.

Detta skulle också kunna vara ett sätt att kringgå den sociala snedrekrytering till den högre utbildningen som finns. Trots socialdemokraternas alla vackra visioner och trots att platserna i den högre utbildningen byggts ut oerhört de senaste 10 åren har inte den sociala snedrekryteringen minskat. Det är fortfarande så att unga vars föräldrar har akademisk bakgrund och har studerat på

eftergymnasial nivå i betydligt högre utsträckning söker sig till den högre utbildningen. Men i ett läge där universitet och högskolor själva tar ansvar för rekryteringen och där fler olika sätt att bli antagna kan vara möjliga kan det förhoppningsvis bidra till att tröskeln för högre studier sänks. Även om vi naturligtvis är medvetna om att den största boven i dramat är den politik som socialdemokraterna i årtal fört på andra områden. Den nedmonterade grund- och gymnasieskolan som ger eleverna bristfälliga och otillräckliga kunskaper bidrar naturligtvis kraftigt till att begränsa antalet som kan ta sig in på en högre utbildning. Läger vi dessutom till det faktum att högre utbildning ofta inte lönar sig tillräckligt ekonomiskt på grund av det perversa svenska skattesystemet är det uppenbart att högre utbildning inte kan ses som någon isolerad del av samhället eller politiken. Även om vi befriar universiteten och högskolorna måste andra områden också ändras för att effekterna ska bli ordentligt synbara.

Våga strunta i särbehandling

Frågan om diskriminering och positiv särbehandling tycks vara ständigt aktuell i den svenska debatten. Det har länge förts diskussioner om att på olika sätt genom positiv särbehandling försöka få underrepresenterade grupper att ta större plats på olika samhällsarenor. Det har handlat om kvinnor i bolagsstyrelser, invandrare i politiken och studenter från alla möjliga grupper som ska ges företräde på grund av vilken grupp de tillhör och inte vilka individer de de facto är eller vilka kunskaper och kompetenser de besitter. Det senaste och tydligaste exemplet inom den högre utbildningen är det system som Juridiska fakulteten vid Uppsala Universitet infört som innebär att studenter med invandrarbakgrund kan komma in på en egen kvot på juridikutbildningen utan att ha även om det finns andra med högre antagningspoäng eller så. Detta är ett utslag av positiv särbehandling. Något vi i Moderata Ungdomsförbundet ser mycket negativt på. Dessutom är det en utveckling som är direkt kontraproduktiv.

Den stora risken med att ägna sig åt kvotering eller positiv särbehandling är att det individuella perspektivet försvinner och det kollektiva synsättet tar över. Enskilda människor reduceras till att vara kvinnor, homosexuella eller invandrare och som sådana döms de som svag och måste därför få hjälp av överheten. Det är en trist människosyn. Effekten blir att alla inblandade vet att några personer blivit antagna för att de passat in i en speciell grupp vilket riskerar att framställa dessa individer och alla andra individer som kan hänföras till samma grupp i en negativ dager. Vem lyssnar på den som är inkvoterad? Vem tar den inkvoterade på 100% allvar?

Vi är övertygade om att det är möjligt för alla som vill att på egna meriter komma in på en akademisk utbildning. Ingen ska behöva utsättas för att bli kallad svag och kvotera in eller bli positivt särbehandlad. Ingen ska heller behöva utsättas för att bli utkvoterad eller negativt särbehandlad. Den grundläggande principen om allas likhet inför lagen ska givetvis också gälla vid antagning till högre utbildning. Får universiteten och högskolorna dessutom själva ett betydligt större inflytande över antagningsprocessen kan fler ingångar till högre studier bli aktuella i form av olika inträdesprov med mera och det säger sig självt att ju fler sätt att komma in på en högre utbildning det finns desto fler individer kommer in. Om dessutom politiken i övrigt förändras på ett sådant sätt att högre utbildning blir genuint lönsamt och trösklarna därmed slipas ner så att dagens situation med social snedrekrytering, som socialdemokraterna inte förmått göra något åt, ändras löser sig även det faktum att det vissa grupper är underrepresenterade på vissa utbildningar.

Våga ta betalt

En fråga som fått ett kanske oproportionellt stort utrymme i debatten om den högre utbildningen det senaste året är förslaget att universitet och högskolor ska ges möjlighet att ta betalt av utländska utbytesstudenter, alltså utbytesstudenter som kommer från länder utanför EU. Ett system som är mycket vanligt i andra länder och som på ett bra sätt kan bidra till finansieringen av den högre utbildningen och även forskningen. Självfallet ställer vi oss bakom detta förslag. Utbildning är precis som så mycket annat exempel på tjänsteproduktion, och därför är det givet att det går att sälja den tjänsten på den internationella utbildningsmarknaden. Detta system är att föredra framför dagens modell där kostnaderna för utbytesstudenter täcks in i den valiga budgeten och alltså drar resurser från andra områden och andra studenter.

Sammanfattning MUF om högre utbildning

Att utbilda sig handlar i grunden om förverkliga sig själv. Det handlar om att ta vara på sina möjligheter och göra så mycket man kan av sitt liv. Vi vill se en högre utbildning som mer än i dag tar vara på människors behov och förutsättningar.

För att lyckas med detta måste vi göra högskolor och universitet friare än de är idag. Det handlar om att skapa mångfald och konkurrens för människors bästa. Universitet och högskolor måste få rätt att själva fördela resurser och utbildningsplatser, och bestämma vilka krav på förkunskaper som skall gälla inom en viss utbildning och hur antagningen ska gå till.

Tyvärr ser vi i dag hur regionalpolitik, snarare än studenternas fria val styr resursfördelningen. Det leder till en situation där studenterna själva inte kan styra var de vill studera. Detta tycker vi är olyckligt. Det egna valet måste alltid komma i främsta rummet.

Svensk forskning har under en lång period tillhört toppen i världen. En plats vi får allt svårare att försvara. En bra forskning i Sverige är viktigt för att få fler företag och jobb, och naturligtvis en bättre kvalitet på den högre utbildningen. Vi vill se en friare forskning med färre statliga pekpinnar.

- **Se friare universitet och högskolor**
- **Se fler universitet och högskolor som inte drivs av staten**
- **Låta studenternas behov, inte regionalpolitikens önskemål, styra resursfördelningen**
- **Låta universitet och högskolor tillsätta sina egna styrelser och ledningar**
- **Se en friare forskning utan politiska pekpinnar**
- **Göra det möjligt för företag och privatpersoner att sponsra/donera till forskning och högre utbildning genom att göra det avdragsgillt**
- **Låta universitet och högskolor själva styra över antagningsprocessen**
- **Motverka kvotering och positiv särbehandling**
- **Göra det möjligt för universitet och högskolor att ta ut avgifter av utländska utbytesstudenter.**

Del 2 Studera och att vara student

Våga individualisera den högre utbildningen

Att studera på en högskola eller ett universitet innebär stor en frihet och mängder av nya möjligheter. Det är ofta ett stort steg i livet. För många blir det en av livets bästa perioder. En känsla som givetvis bör uppmuntras. Dessvärre finns det idag ett antal påtagliga byråkratiska hinder som står i vägen för studenten. Byråkratiska hinder som är typiska för den socialdemokrati som misskött Sverige i så många år. Alla studenter anses vara lika, och stöpta i samma fyrkantiga form. Ett tänkande som sätter det socialdemokratiska systemet för individen. Ett system som obönhörligen leder till att enskilda individer, enskilda studenter, inte passar in och faller utanför ramen. Alla är inte fyrkanter. Det finns trianglar och cirklar också. Vi menar att utgångspunkten måste vändas. Det är inte systemet utan individen som ska stå i centrum. Om den högre utbildningen individualiserades skulle såväl fyrkanter som cirklar och trianglar passa in. Ingen skulle behöva falla utanför ramen. Vi kommer att ge några exempel på områden där det idag finns klara problem.

Ett exempel på ett något som är påfallande krångligt idag är examinationen inom olika ämnen. Oftast är det bara möjligt att tenta vid ett eller kanske två tillfällen på en termin. Vilket kanske inte alls är tillräckligt för vissa studenter. Det är också nästan uteslutande så att en student måste läsa hela kursen innan han eller hon kan skriva en tenta. Ett system som inte tillräckligt individuellt eller tillräckligt flexibelt.

Vi anser att det är rimligt att det införs en fri tentamensrätt. En student ska kunna skriva en tenta och bevisa sina kunskaper i ett ämne när helst denne vill. Det innebär också att det skulle bli möjligt att tenta en kurs utan att ha genomgått hela kursen, vilket är positivt eftersom det möjliggör för enskilda individer att bevisa och dokumentera sina kunskaper utan att blockera en plats för en annan student på en kurs eller ett program.

Men vi är inte de enda som tänkt till på området högre utbildning kan nog erkännas. Den socialdemokratiska regeringen har också lagt pannan i djupa veck, eller åtminstone hävdade de det innan de hade sin så kallade tillväxtkongress. Dessvärre blev det inte så mycket av det. Ett av mycket få förslag som kom ut var utbildningsminister Tomas Östros halvhjärtade förslag om att införa ett system med tre terminer på landets högskolor och universitet. Detta är i grunden bra, men Östros missar som vanligt målet.

Tanken om att ha tre terminer istället för två på högskolor och universitet är ett gammalt gott moderat förslag. Ett förslag som vi i Moderata Ungdomsförbundet står bakom om det innebär tillräckligt stor flexibilitet. Tanken bakom att ha tre terminer istället för två på högskolor och universitet är att studenterna ska kunna bli färdiga med sina studier betydligt snabbare än idag och på så sätt komma ut i arbetslivet tidigare. Vilket naturligtvis är eftersträvansvärt då Sverige behöver fler som jobbar.

Dessutom skulle tanken med tre terminer per läsår om det gjordes på det sätt moderaterna lagt fram innebära att studenterna slipper jaga sommarjobb, i hård konkurrens med många andra, utan istället kan studera i lugn och ro. Det är naturligtvis inte bra att som idag tusentals studenter tvingas till socialen för att de inte får sommarjobb och för att socialdemokraterna inte klarar av att skapa ett studiemedelssystem som fungerar. Skulle färre studenter söka sommarjobb skulle trycket på dessa också minskas vilket givetvis bidrar till att andra kan jobba istället.

Förslaget från Tomas Östros och socialdemokraterna innebär att studietiden ökas från 40 till 45 veckor. Det är alldeles för lite och i grunden helt oflexibelt. Ska studenterna kunna bli färdiga snabbare och slippa sommarjobbproblematiken borde ökningen vara större. Tre terminer skulle till exempel kunna omfatta 47- 48 veckor. Dessutom är det fel att fästa sig definitivt vid ett veckotal. Det är på sin plats att skapa större flexibilitet för studenter, högskolor och universitet, genom att låta dessa styra över hur snabbt en utbildning kan läsas. Vi ser det självklart att olika högskolor och universitet kan ha olika många veckor per termin, eller olika många terminer per läsår för samma utbildning. Vi vill låta varje högskola och universitet styra hur terminer och studier läggs upp. Politiker ska inte detaljreglera den högre utbildningen.

Ett annat exempel på detaljreglering som dessutom bidrar till att förlänga utbildningstiden för många studenter i onödan är den spärr mot att läsa mer än 30 poäng per termin som de facto finns idag. Vilket många studenter märkt av då de försökt registrera sig för att läsa flera olika kurser. Denna spärr är naturligtvis helt omotiverad. Om enskilda studenter kan och vill läsa fler poäng per termin än 30 så ska de naturligtvis kunna göra det. Även om det idag finns vägar runt detta genom att söka dispens eller att registrera sig på kurser på olika högskolor och universitet är det inte bra. Hur utbildningen ska läggas upp är en fråga för den enskilde studenten och högskolan eller universitetet där denne studerar.

Ett tredje exempel är de problem som kan uppstå i samband med den allt mer tilltagande internationaliseringen. En internationalisering som i sig är positiv. Vår utgångspunkt är att det ska vara enkelt att studera utomlands. Vilket får till följd att meritvärderingen både av högre utbildning och tidigare betyg måste förenklas. Det ska vara smidigt att få akademiska examina erkända i andra länder. Gränser är trots allt bara linjer på kartan. Vår utgångspunkt är att vi inom EU och i samarbete med andra länder kan uppnå sätt att översätta och värdera akademiska meriter och examina i andra länder. Enskilda individers kunskaper ska kunna tas tillvara.

Ett stort problem idag gäller den omvända situationen, det vill säga när personer med akademiska studier eller en akademisk examen från ett utländskt universitet eller högskola vill få den värderad här. Det fungerar helt enkelt inte. Vilket med all önskvärd tydlighet syns i det faktum att mer än var tionde vuxenstudierande har studerat på universitet eller högskola i ett annat land tidigare. Personer som alltså inte kunnat använda sig av sina studiemeriter eller examen i Sverige. Detta blir i sig ett stort problem för Sverige eftersom vi går miste om många människors kompetens och kunnande. Akademiskt utbildade personer som inte kan få sina akademiska meriter värderade i Sverige kan inte få jobb som passar deras kompetens utan blir istället Taxiförare eller Pizzabagare.

Ett tydligt exempel är den före detta Robinson deltagaren Buba som när han kom till Sverige var utbildad veterinär i Ryssland. En utbildning han inte fick använda här, och istället var han tvungen att läsa om hela veterinärutbildningen i Sverige. Resultatet av detta var att det tog många år innan han kunde arbeta som veterinär i Sverige samtidigt som en annan person inte kunde läsa till veterinär då platsen var fylld av en person som redan var utbildad. Detta är ytterligare ett bevis på att dagens socialdemokratiska politik sätter systemet för den enskilda människan. Ett system som vare sig är mänskligt eller ekonomiskt acceptabelt. Vi vill vända på detta. Utgångspunkten ska vara att akademiska meriter från andra länder ska erkännas i Sverige. I andra hand borde personerna det rör kunna tenta av sina kunskaper snabbt och smidigt för att så snart som möjligt få sina kunskaper bekräftade och kunna gå ut på arbetsmarknaden för att bidra till företagande och tillväxt.

Våga ge studenterna frihet

Att själv ha möjlighet att välja vilken förening man vill vara medlem i är en grundläggande demokratisk rättighet. I dagens Sverige är dock verkligheten en annan. Mer än 300 000 studenter förvägras varje dag denna frihet.

I stället för att välja fritt tvingas årligen tusentals studenter till ett medlemskap i en studentkår som bland annat ser som sin uppgift att driva politiska frågor. Oberoende av om studenten vill stödja denna verksamhet eller inte så är han eller hon tvingad att lösa medlemskap i studentkåren. Alternativet är att avbryta sina högskolestudier, för utan betald kåravgift blir det inga studiepoäng vilket leder till att man blir utan studiemedel.

Eftersom medlemskapet är obligatoriskt sätts heller ingen press på studentkåren att göra saker som studenterna tycker det vore värt att betala för. Man kan rent ut sagt strunta i vad studenterna tycker och i stället bedriva den verksamhet som kärpamparna vill ha. Det är ju trots allt vi andra vanliga studenter som tvingas betala.

Många studenter betalar "kårskatten" endast för att kunna få sina poäng registrerade, utan att veta vad kåren gör. Är detta verkligen rimligt? Vad är det som studentkåren gör som är så viktigt? Kan inte män och kvinnor som vill utbilda sig själva ta ställning till om de ska stödja kårens verksamhet?

Vad är det som är så viktigt att den grundlagstadgade föreningsfriheten åsidosätts? Sedan den avskyvärda kollektivanslutningen av LO-medlemmar till socialdemokraterna upphört är nu Sveriges studenter ensamma om att påtvingas ett föreningsmedlemskap mot sin egen vilja. Det har alltid varit vår uppfattning att den grundläggande rätten till föreningsfrihet som bland annat garanteras i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna även ska omfatta svenska studenter. Därför måste kårobligatoriet avskaffas. Lika lite som den som jobbar ska tvingas vara medlem i facket ska studenter tvingas vara medlem i studentkåren. Det betyder dock inte att vi på något sätt är motståndare till studentkårer som sådana. Tvärtom tycker vi att det är positivt om studenter vill bilda föreningar för att få inflytande eller eftersträva olika mål. Vi ser gärna konkurrerande studentkårer på landets lärosäten, där den som representerar studenterna bäst också förtjänar sina intäkter och sina medlemmar. Medlemmar som valt medlemskapet av egen fri vilja.

Våga ge studenter möjlighet att leva

Vi i Moderata Ungdomsförbundet har tålmodigt, länge och högljutt engagerat oss i debatten om studiemedelssystemet. Detta har bland annat resulterat i en rapport om studiemedelssystemet "Framtidens studiemedelssystem – det är möjligt slippa CSN" som lanserades i början av 2004. Det finns därför ingen poäng att här argumentera mera utförligt för våra ståndpunkter om studiemedelssystemet. Vi har inte ändrat oss. Vi står fast vid att det ska vara möjligt för studenter att leva ett bra liv under studietiden. Därför nöjer vi oss med att sammanfatta våra ståndpunkter på området.

Alla studenter är idag tvungna att använda CSN. CSN fungerar under all kritik. Servicen är dålig och många studenter upplever ett dåligt bemötande med bortslarvade blanketter, dåliga öppettider och evighetslånga telefonköer. Så behöver det inte vara.

Moderata Ungdomsförbundet vill avveckla CSN: s lånedel. De lån studenter tar via CSN kan skötas av vanliga banker och låneinstitut. CSN är trots allt inget annat än en statlig studentbank. Fördelen

med att låta vanliga banker sköta lånen är att de kan konkurrera om att ge studenter bättre villkor, bättre service och ett bättre bemötande. Hos bankerna kommer alla studenter att kunna ta studielån. Detta eftersom staten ska stå som yttersta garant för återbetalning, precis som idag hos CSN. Detta system finns ibland annat i Finland och fungerar mycket väl.

För de studenter som väljer att jobba vid sidan om studierna för att minska sitt lånebehov finns idag ett hinder i form av fribeloppsgränsen. Tjänar man mer än en viss summa per termin minskas studiebidraget. Detta är orimligt. Fribeloppsgränsen ska avskaffas. Det ska vara värt att jobba vid sidan om studierna.

Sammanfattning MUF om att vara student och att studera

Vi är genuint trötta på den socialdemokratiska politiken som sätter systemet och inte studenten i centrum. Vi vill vända på pyramiderna. Den högre utbildningen ska individualiseras på ett sådant sätt att enskilda studenter får möjlighet att få sin utbildning flexiblare och snabbare. Vi vill stoppa den politiska klåfingrigheten och detaljregleringen. Utgångspunkten ska vara att universitet och högskolor, dess ledningar, personal och studenter är de som ska styra utvecklingen.

- **Inför en fri tentamensrätt i teoretiska ämnen**
- **Öppna för möjligheten att läsa tre terminer per läsår**
- **Gör det möjligt att läsa mer än 30 poäng per termin**
- **Förenkla meritvärdering vid studier utomlands**
- **Förenkla så att akademiska examina blir gångbara i andra länder**
- **Förenkla så att utländska akademiska examina blir gångbara i Sverige**
- **Avskaffa fribeloppsgränsen. Det ska vara lönsamt att jobba vid sidan om studierna**
- **Avskaffa CSN: s lånedel och låt vanliga banker ta över i fri konkurrens**
- **Låta staten garantera studielånen så att alla kan ta banklån**
- **Avskaffa kårobligatoriet. Medlemskap i studentkårer ska vara valfritt**